

Promemorian (Fi2025/01485) ”Ändring av kravet på befordringstid i den samhällsomfattande posttjänsten”

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerad promemoria och får lämna följande synpunkter.

Inledande synpunkter

Postdistribution var, vid sidan av den egna distributionen, länge av stor betydelse för att tidningsföretagen skulle kunna nå ut med dagstidningarna till sina prenumeranter. En daglig och fungerande distribution av post och tidningar var också ett viktigt uttryck för statens ansvarstagande gentemot medborgarna för att säkerställa deras rätt till kommunikation, nyheter och samhällsinformation.

Sedan dess har mycket förändrats. Brevvolymerna sjunker och ersätts av digital kommunikation och på samma sätt sjunker de tryckta tidningsupplagorna samtidigt som nyhets- och mediekonsumtionen blir alltmer digital.

Betydelsen av en stabil och regelbunden posttjänst med en hög servicenivå ska enligt TU:s mening dock inte förringas. För åtskilliga medborgare och företag är den av avgörande betydelse. Som det konstateras i promemorian har alla heller inte tillgång till eller förmågan att använda digitala tjänster. Detsamma gäller, framför allt äldre, tidnings- och nyhetsskonsumenter, inte sällan boende i glesbygd.

PostNord är det enda företag som har en verksamhet av tillräcklig omfattning för att kunna tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten. TU vill därför särskilt understryka statens ansvar, som ägare till PostNord.

Promemorians förslag och TU:s synpunkter

I promemorian föreslås att minst 85 procent av de inrikes brev, inklusive distribution av nyhetstidningar, som lämnas in för tredagarsbefordran

ska ha delats ut inom tre påföljande arbetsdagar samt att 97 procent av dessa brev och tidningar ska ha delats ut inom fem arbetsdagar.

Ett liknande förslag lades i betänkandet "Posttjänst för hela slanten" (SOU 2023:4). TU avstyrkte det förslaget.

TU kan konstatera att PostNords övergång till varannandagsutdelning för ett antal år sedan har inneburit kraftiga kvalitetsförsämringar för postdistributionen av dagstidningar. Åtskilliga prenumerationer har sagts upp när abonnenterna fått sin tidning både en och flera dagar efter utgivningsdagen.

Det s k varannandagsstödet som inrättades för att försöka möjliggöra distributionen de dagar som utdelning av tidningen genom ordinarie utdelning av post inte skett, har inte kunnat motverka den utvecklingen. Varannandagsstödet upphör dessutom vid utgången av år 2025.

TU uppskattade, efter en enkät bland medlemsföretagen, att cirka 4 % av de tryckta tidningsupplagorna distribuerades med post innan varannandagsutredningen infördes. Efter den försämring varannandagsutdelningen innebar är TU:s uppskattning att det i dag är något mindre än 2 % som distribueras med post. Det ska dock understrykas att beträffande en del enskilda titlar är siffran väsentligt högre.

2 % kan tyckas vara en marginell andel, men berör alltså många människor som inte sällan saknar alternativ.

Enligt TU:s mening skulle en övergång till tredagarsbefordran innebära dödsstöten för postdistribution av dagstidningar. Det skulle innebära en sådan kvalitetsförsämring att PostNords distribution inte kommer att vara en användbar tjänst för vare sig dagstidningarna eller deras abonnenter i områden där annan tidningsdistribution saknas.

I promemorian konstateras att det är "viktigt att samhällsviktiga funktioner, såsom postdistributionen av nyhetstidningar, inte drabbas oproportionerligt av förslaget och att i möjligaste mån säkerställa fortsatt spridning av nyhetstidningar i hela landet". Det anges vidare att regeringen därför avser att ge PTS i uppdrag att, i samverkan med Mediemyndigheten, "främja och särskilt följa frågan om postdistribuerade nyhetstidningar, hur denna verksamhet fungerar och om åtgärder behövs för att tillförsäkra en välfungerande distribution".

I promemorians konsekvensanalys noteras också att ”Det är mot bakgrund av tidningarnas centrala roll för demokratin motiverat att särskilt följa upp frågan i syfte att trygga en fortsatt välfungerande postdistribution av nyhetstidningar”.

TU kan i och för sig välkomna denna avsiktsförklaring, men konstaterar samtidigt att förslaget om tredagarsbefordran är tänkt att börja gälla redan fr o m 1 januari 2026.

Skadan torde därmed vara skedd, långt innan de berörda myndigheterna hunnit analysera frågan och lämnat förslag på åtgärder. Och en förlorad prenumerant är mycket svår att vinna åter, inte minst som tidningshusen på grund av integritetsskyddregler inte får spara kontaktuppgifter till före detta prenumeranter särskilt länge.

Mot den bakgrunden avstyrker TU promemorians förslag om en övergång till tredagarsbefordran.

Skulle förslaget ändå övervägas avstyrker TU ett ikraftträdande redan den 1 januari 2026. TU förordar, i så fall, att konsekvenserna av förslaget, liksom vilka åtgärder som kan vidtas för att säkerställa postdistributionen av nyhetstidningar, utreds först – inte efteråt – så att ett välgrundat ställningstagande kan göras.

TU

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist